

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ЛОГОПЕДИЧНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ЯК СТРУКТУРНОГО ПІДРОЗДІЛУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

(Мицик Г. М., кандидатка педагогічних наук, доцентка,
Гусак А. А., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Черепанова А. С., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти)
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

В українській системі фахової підготовки завжди існували спеціальності, які вкрай тісно пов'язані з отриманням студентами навичок і вмінь у сферах, які передбачають взаємодію з людьми. Серед таких: медичні професії, фізична культура та реабілітація, педагогічні спеціальності, психологія та інші. Освітньо-професійні (освітні) програми за такими спеціальностями зазвичай передбачають значну частину годин, що відводяться на практичні, лабораторні заняття та практику. Серед педагогічних спеціальностей окремо слід відзначити підготовку студентів за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. Окрім освітніх компонентів, визначених освітньо-професійною програмою, що сприяють досягненню передбачених нею результатів навчання та дають право на отримання визначеної освітньої кваліфікації (кваліфікацій), частково забезпечити набуття навичок практичної діяльності за фахом може структурний підрозділ закладу вищої освіти. Сприяє цьому і законодавство про вищу освіту [1].

Посилаючись на досвід, що має у цьому напрямі Бердянський державний педагогічний університет, такий підрозділ може утворюватися у вигляді Навчально-логопедичної лабораторії (далі – Лабораторія). Загальне керівництво ним здійснює керівник, що призначається з числа найбільш досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри. Він забезпечує підготовку майбутніх вчителів спеціальної освіти. Необхідну методичну і теоретичну підтримку студентам надають викладачі-куратори, які у закладі вищої освіти провадять навчальну, методичну та наукову діяльність. Вони ж здійснюють контроль за діяльністю студентів на відповідність виконаних ними завдань програмним вимогам. Склад учасників Лабораторії формується переважно із студентів старших курсів, теоретична підготовка який дозволяє втілити отриманні знання на практиці.

Діяльність Лабораторії (<https://cutt.ly/IVMOs87>) здійснюється безкоштовно та за такими напрямками: а) діагностика – обстеження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, збір анамнезу; аналіз та інтерпретація результатів діагностики; диференціальна діагностика порушень з наступним складанням плану роботи з дітьми, які потребують корекційно-розвиткової допомоги; б) корекція – добір ефективних прийомів виправлення виявлених порушень; г) профілактика – своєчасне попередження появи вторинних відхилень у розвитку дітей зазначеної категорії; д) консультування – здійснення систематичного зв'язку з батьками (іншими законними представниками) дитини з метою їх інформування щодо порушень та можливостей їх подолання, результатів проведеної роботи.

Виправдовує себе діяльність Лабораторії і в обставинах, які змусили її вдаватися до організації роботи на відстані. До таких віднесемо ситуацію соціального дистанціювання та закриття закладів освіти по всьому світу,

зумовленої спалахом гострої респіраторної хвороби COVID-19, збройною агресією російської федерації. За наявності відповідних вебресурсів і можливостей доступу до них учасників освітнього процесу у закладу вищої освіти з'являється можливість забезпечити якість підготовки майбутніх вчителів спеціальної освіти навіть в умовах надзвичайного стану (отримати практичні навички роботи за фахом, що сприяє підвищенню рівня їх професійної компетентності, зокрема цифрової); а у студентів – розробляти та тестувати нові методики та технології навчання дітей з різними мовленнєвими порушеннями, проводити дослідження в галузі логопедії та спеціальної педагогіки, накопичувати досвід щодо створення та реалізації індивідуальних програм розвитку та корекції з використанням цифрових сервісів; розвивати свою соціальну компетентність тощо.

Реалізація основних завдань за напрямками діяльності Лабораторії на сьогодні відбувається переважно у вигляді індивідуальних корекційно-розвиткових занять для дітей дошкільного або шкільного віку або зустрічей з батьками (іншими законними представниками) в режимі відеоконференції з використанням платформи Zoom. За рахунок досить широкого спектру безкоштовних функціональних її можливостей на заняттях вдається: а) демонструвати екран частково або повністю (за бажанням з сумісним доступом до звуку з аудіофайлів чи відео); б) завдяки інструменту «коментування» виділити зі слайду/файлу головне, з наданням доступу до «дистанційного управління» власного комп'ютера, залучити дитину до самостійного виконання завдання; в) здійснити запис корекційно-розвиткового заняття для себе та батьків на пристрій чи хмару, що дозволяє більш якісно проаналізувати помилки дитини та труднощі в роботі з нею з метою їх усунення в майбутньому або ж відстежити наявний прогрес у корекційно-розвитковій роботі з нею; д) при наявності «зеленого фону» є можливість змінювати звичайний фон на віртуальний, створювати атмосферу зацікавленості на занятті, подорожувати казковими світами та зустрічатись з улюбленими героями, виконувати завдання різної складності в ігровій або ж іншій формі [2, с. 85]. В свою чергу функція «фільтри відео» дозволяє перетворюватись на різних істот чи персонажів. Не дивлячись на таку кількість переваг, між тим платформа не позбавлена недоліків: безкоштовний тарифний план Zoom обмежує тривалість відеоконференції за участі двох і більше учасників до 40 хв. [2, с. 85].

Розробка цифрового контенту (мультимедійних презентацій, цифрових дидактичних вправ та ігор) для індивідуальних корекційно-розвиткових занять відбувається майбутніми вчителями спеціальної освіти з використанням таких платформ та вебінструментів як: Miro, Jamboard, Power Point, Nearpod, Wordwall, Baamboozle, Jigsaw Planet, Joyteka та ін. До прикладу, створені у PowerPoint завдання сприяють полісенсорності сприйняття матеріалу (за рахунок можливості поєднання звуку, яскравого та реалістичного зображення чи відео); показу об'єктів, явищ і процесів, недоступних у повсякденному житті (космічні об'єкти, явища природи, об'єкти мікросвіту та ін.), візуалізації абстрактних понять; розвитку психічних процесів, мовленнєвого дихання, рухомості органів артикуляційного апарату, лексико-граматичного компонента мовлення, просодичної його сторони, зв'язного мовлення, удосконаленню чи формуванню навички звукового аналізу та синтезу тощо [2, с. 85–86].

Онлайн дошка Miro – є чудовим безмежним полотном, на якому можна створювати безліч корекційно-розвиткових занять для дітей, структурувати їх за темами або етапом роботи за допомогою функції «Фрейм» (frame). Вона не вимагає інсталяції на комп'ютер, працює через браузер та/або додаток на телефоні, надає можливість приєднати дитину до дошки за посиланням. На дошку можна додавати відео, pdf-файли (з вибором окремої сторінки чи всіх разом), малюнки, матеріали, створені власноруч чи кимось, писати текст тощо [2, с. 87]. Платформа Wordwall пропонує різні шаблони для створення ігор та інтерактивних завдань для заняття, припускає можливість зробити їх різної складності та врахувати індивідуальні та вікові можливості дітей, що займаються в Лабораторії. Дозволяє інтегрувати графіку, фотографії, відео та звукові файли в завдання, що сприяє підвищенню їх зацікавленості та покращує розуміння матеріалу. Wordwall дозволяє зберігати створені завдання та повторно використовувати їх у майбутньому. Це економить час на створенні нових завдань та забезпечує постійну доступність до матеріалів для використання в освітньому процесі. Ще однією перевагою Wordwall є миттєве отримання зворотнього зв'язку про якість виконаного завдання.

Підсумувавши викладене, можна зазначити наступне. Функціонування на базі університету Навчально-логопедичної лабораторії як структурного його підрозділу має низку переваг. Серед яких основною є участь майбутніх вчителів спеціальної освіти у наданні корекційно-розвиткової допомоги дітям з особливими освітніми потребами та проведення консультативно-просвітницької роботи серед їх батьків, яка забезпечує непереривність практичної підготовки студентів, які навчаються на спеціальності 016 Спеціальна освіта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про вищу освіту : закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Мицик Г. М., Гусак А. А., Черепанова А. С. Щодо формування у здобувачів спеціальності 016 Спеціальна освіта практичних навичок організації корекційно-розвиткової роботи під час дистанційного навчання. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2022. Вип. 3. С. 80–91. DOI: [10.31494/2412-9208-2022-1-3-80-91](https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-3-80-91)*